Л.М. Давиденко, д-р юрид. наук,
професор каф. кримінального права
і кримінології Ун-ту внутр. справ

Питання боротьби зі злочинністю та зміцнення правопорядку

Захист населення країни від насильства та сваволі кримінальних елементів, будь-яких посягань на особистість, її права та законні інтереси – найважливіший обов'язок держави та її правоохоронних органів, що отримав своє відображення в ст.ст.27, 28 Конституції України. Досягши останнім часом деяких успіхів у цьому напрямку, працівники правоохоронних органів дуже добре розуміють, що підстав для самозаспокоєння у них немає. Мільйони чесних людей небезпідставно та гостро відчувають свою беззахисність перед натиском злочинності, особливо тієї її частини, котра має організований характер. Корупція, що вразила значною мірою державні структури та суспільні інститути, є інколи неподоланною перешкодою для практичної реалізації громадянами своїх прав і свобод.

Боротьба зі злочинністю в широкому розумінні цього поняття включає в себе два основні напрямки. Перший утворює діяльність правоохоронних органів з виявлення, розкриття, розслідування злочинів та притягнення винних до встановленої законом відповідальності. У рамках другого напрямку, котрий зветься попередженням злочинів, здійснюється робота з вивчення причин злочинності, усунення, послаблення чи нейтралізації криміногенних факторів. У цій роботі беруть участь різні державні органи та суспільні формування. На практичному рівні два названі напрямки боротьби зі злочинністю тісно взаємопов'язані, їх виокремлення має умовний характер.

Кримінальна ситуація в Україні на сучасному етапі – якісно новий феномен як за масштабами злочинних виявів, так і за ступенем їх негативного впливу на життєдіяльність суспільства, права та свободи громадян. Протягом останніх десяти років рівень реєстрованої злочинності в країні збільшився майже удвічі, й на кожні 100 тис. населення здійснюється приблизно 1100 злочинів. Зазначимо, що на початку 70-х рр. в Україні реєструвалось близько 130-140 тис. злочинів, а коефіцієнт злочинності в розрахунку на 100 тис. населення складав близько 230 злочинів.

У структурі злочинності значно зросла частка тяжких злочинів, питома вага яких складає понад 40%. Особливе занепокоєння викликає високий рівень навмисних убивств, тяжких тілесних ушкоджень, інших насильницьких злочинів проти особистості. Щороку в країні вчиняється понад чотири тисячі вбивств, що в розрахунку на 100 тис. населення складає приблизно 9 убивств. За цим показником ми вийшли в Європі на друге місце, пропусти-

вши вперед лише Росію, та при цьому в два-три рази випередили такі країни, як Німеччина, Франція, Англія.

Суттєво зросла економічна злочинність. Злочинні угруповання, що діють у економіці, легалізовали значну частину тіньових капіталів, освоїли нові види протиправної діяльності. З'явилися такі раніше невідомі суспільно небезпечні діяння, як приховування прибутків з метою ухилення від сплати податків, незаконне переведення коштів на рахунки закордонних банків, неповернення державних грошових сум, що отримані в кредит тощо. Із розвитком підприємництва та зосередження у приватному секторі економіки значних матеріальних ресурсів та коштів самі комерційні структури стали принадним об'єктом злочинних зазіхань.

Характеризуючи рівень злочинності в країні, слід зазначити, що злочини, котрі відбито в кримінальній статистиці – це лише верхня частина айсберга. Про розміри підводної частини, що іменується латентною злочинністю, ми не маємо точних даних, хоча про її існування відомо достовірно, зокрема й те, що з деяких видів злочинів латентність значно перевищує реєстровану злочинність. Особливо великою є латентність економічної злочинності. За думкою фахівців, виявляється та потрапляє до кримінальної статистики не більше 5 відсотків таких злочинів, як розкрадання державного майна шляхом привласнення, розтрати чи зловживання службовим становищем, дача та отримання хабаря, ухилення від сплати податків, випуск та реалізація недоброякісних товарів, обман покупців та інші злочини у сфері економіки.

Знання справжніх розмірів злочинності в країні має не лише теоретичне, але й важливе практичне значення, особливо під час розслідування та планування кадрових, матеріальних та інших ресурсів у сфері боротьби зі злочинністю. У вирішенні цієї проблеми може й повинна відіграти більш активну роль юридична наука, внесок якої в удосконалення боротьби зі злочинністю на сьогодні суттєво відстає від потреб практики.

Організовуючи боротьбу зі злочинністю в масштабі країни, окремих регіонів, не менш важливо враховувати й те, що останніми роками спостерігається погіршенню не лише кількісних, але і якісних показників. Злочинність стала більш жорстокою, професійною, організованою та озброєною, у зв'язку з чим перед правоохоронною системою виникли проблеми, котрі раніше їй вирішувати не доводилось.

Знання розмірів злочинності та форм її вияву є важливою, але не єдиною умовою для організації протидії цьому негативному явищу. Не менш важливе значення має розуміння того, під дією яких криміногенних факторів у країні відбулося стрімке зростання злочинності, яка, досягши в 1995 р. свого піку, протягом кількох років перебуває на неприпустимо високій для цивілізованого суспільства позначці.

Кримінологічні дослідження та результати аналізу прокурорсько-слідчої практики свідчать, що причини та умови злочинів або, за іншою

термінологією, криміногенні фактори, що визначають наявну в Україні кримінологічну ситуацію, кореняться в різних сферах життєдіяльності, передусім в економічній та соціальній сферах.

Говорячи про вплив на злочинність економічної сфери, слід підкреслити, що будь-яка економічна система містить в собі обставини, що здатні детермінувати злочинність. Якщо за планової економіки основними детермінаторами злочинності є обставини, пов'язані зі знеособленням власника, суперечністю між планом та практикою його реалізації, то основними криміногенними факторами ринкових відносин є, по-перше, конкурентна боротьба, котра нерідко переходить за межі цивілізованих форм, та, по-друге, наявність ринку робочої сили, тобто безробіття.

Економічна криза в країні набагато підсилила негативний вплив названих і неназваних криміногенних факторів. До цього слід додати, що форсовані темпи роздержавлення та приватизації, приниження ролі держави в регулюванні економічних процесів створили сприятливі підстави для неконтрольованого криміналізованого бізнесу та напівкримінальної співпраці державних чиновників і приватного сектора. Швидкоплинна лібералізація економічної діяльності, передача державної та суспільної власності в приватні руки, нерідко за безпідставно заниженою вартістю, за відсутності надійного механізму контролю та захисту від злочинних посягань створили сприятливі умови для вкорінення в економіку відверто кримінальних елементів, безконтрольного розпорядження національними багатствами з боку корумпованого чиновництва.

Кризові явища в економіці відіграли вирішальну роль у виникненні глибоких деформацій соціальної сфери. Значна частина населення України опинилася за межею бідності, а інша її частина ледь балансує на грані прожиткового мінімуму.

Не виправдалися надії на формування середнього класу як основи стабільного буття та розвитку суспільства, носія таких цінностей, як злагода, порядок та законність. Рівень законослухняності населення знижується в результаті невиконання державою своїх соціальних зобов'язань перед громадянами (відсутність адресної підтримки соціально незахищених верств населення, масові невиплати заробітної платні, пенсій, допомоги, розлад системи безоплатної медичної допомоги та ін.).

Негативні процеси, що відбуваються в економічній та соціальній сферах, справили негативний вплив і на духовно-моральний стан суспільства. Деформація ціннісних орієнтацій у значної частини населення, особливо у підлітково-молодіжному середовищі, дійшла до того, що почали визнаватися соціально схвалюваними деякі форми аморальної, антисуспільної та навіть злочинної поведінки (проституція, звідництво, ухилення від військової служби, вимагання та ін.). У очах багатьох громадян перестали бути ганебними судимість, притягнення до кримінальної відповідальності, дармоїдство, пияцтво.

У побутовій свідомості втрачено цінність продуктивної праці як джерела добробуту та головного засобу самореалізації особистості; значно поширилось уявлення про можливість легко досягти добробуту обманним шляхом, спекулятивними операціями, участю в сумнівних фінансових іграх, напівкримінальному бізнесі.

Спостерігається загальне озлоблення у звичаях, деморалізація міжособистісних стосунків, посилення егоцентризму та індивідуалізму. У результаті ескалації жорстокості та героїзації насильства виникло знецінення життя, девальвація особистості як найвищої цінності.

Негативні процеси в духовно-моральній сфері значною мірою зумовлені зловживаннями свободою слова в засобах масової інформації, пропагуванням насильства, жорстокості, порнографії, культу наживи за будь-яку ціну та інших антицінностей, що їх тісний зв'язок зі злочинністю здавна відомий. Різке загострення кримінальної ситуації, котре, до речі, прогнозувалося кримінологами, фактично застало зненацька правоохоронну систему. Значущих попереджувальних зусиль, ціннісної зваженої системи невідкладних та наступальних заходів, котрі здатні протидіяти стрімкому наростанню злочинності, вчасно здійснено не було. Відмова від пропагованих раніше нереальних цілей абсолютної ліквідації злочинності, остаточного викорінення її причин та умов супроводжувалася іншою крайністю – запровадженням у суспільну свідомість, у тому числі працівників правоохоронних органів, капітулянських настроїв типу «мафія безсмертна», «організована злочинність всесильна».

Вочевидь затяглася дискусія стосовно того, де бути слідчому апарату, про функції прокуратури тощо, що не сприяє зміцненню системи протидії злочинності.

Негативний вплив на практику боротьби зі злочинністю справило також те, що своєчасно не було введено кримінальної відповідальності за організацію та керівництво організованими злочинними формуваннями, тривалий час поза сферою дії кримінального законодавства знаходилися також суспільно небезпечні діяння, що здійснюються в економічній сфері, – ухилення від сплати податків, заняття забороненими видами підприємницької діяльності, фіктивне підприємництво, шахрайство з фінансовими ресурсами та ін.

Через відставання правового забезпечення правоохоронної діяльності, відплив кваліфікованих кадрів до комерційних та інших структур, де матеріальні умови виявилися кращими, з інших причин знизився професіоналізм працівників правопорядку, тоді як організованість, технічне, інформаційне та інше забезпечення злочинного світу зросли. У результаті погіршилось розкриття злочинів, знизилася якість попереднього слідства.

Значної шкоди справі боротьби зі злочинністю було завдано зведенням нанівець ролі громадськості у зміцненні правопорядку, демонтажем системи профілактики правопорушень, правового виховання та освіти на-

селення. Система профілактики, що діяла раніше, поряд із державними органами включала в себе суспільні інститути: товариські суди, ради профілактики, добровільні народні дружини, громадські пункти охорони правопорядку та ін. У результаті необдуманих дій та просто бездіяльності в цьому відношенні система громадських органів, що здійснювала профілактичну роботу, була практично зруйнована. Це негативно вплинуло і на профілактичну діяльність правоохоронних та інших державних органів, робота яких у цій галузі здійснюється у тісному контакті з громадськістю.

Негативну роль відіграло також те, що тривалий час у країні були відсутні організаційно-правові засади попередження злочинності. Лише у 1993 р. Верховною Радою України була затверджена Державна програма боротьби зі злочинністю, якою передбачена низка актуальних профілактичних заходів. Проте через недостатність ресурсного забезпечення та з інших причин значна їх частина лишилася невиконаною.

На цей час в Україні є чинними: Закон про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю (1993); Закон про боротьбу з корупцією (1995); Закон про адміністративний нагляд за особами, що звільнені з місць позбавлення волі; Закон про органи та служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх; також інші. Проте базовий закон про профілактику злочинів, котрий би об'єднав законодавство, яке вже діє в цій сфері, та згідно з яким надалі могли б прийматися відповідні закони з окремих напрямків попереджувальної роботи, в Україні відсутній.

Потреба в такому Законі давно є нагальною, про що свідчить ще Державна програма боротьби зі злочинністю 1993 р., один з пунктів котрої передбачав підготовку та внесення на розгляд Верховної Ради законопроекту про профілактику правопорушень (п.9). Незважаючи на те, що криміногенна ситуація в країні останніми роками суттєво погіршилася, названий законопроект навіть не пропонувався до розгляду Верховною Радою. Затягування з прийняттям даного Закону негативно відбивається на практиці попередження злочинів і на сучасний момент.

У такому зв'язку було б доцільним видання Президентом України указу про профілактику злочинів, котрий міг би діяти тимчасово до прийняття Закону про основи попередження злочинів та ліквідував би правову прогалину у цій сфері. У даному правовому акті необхідно закріпити основні цілі, завдання та принципи діяльності суб'єктів профілактики злочинів; систему учасників цієї діяльності, їхні повноваження; систему заходів попередження злочинів та порядок їх здійснення; основи взаємодії державної системи попередження злочинів із органами місцевого самоврядування; підстави індивідуальної профілактики, форми та способи захисту прав і свобод осіб, стосовно до яких вони застосовуються, та інші питання. Правовий акт про профілактику злочинів стане важливим гарантом прав та за-

конних інтересів громадян та юридичних осіб у розглядуваній сфері та водночас активним фактором організаційного характеру.

Боротьбу зі злочинністю в країні було ослаблено також тим, що в 1991 р. під час прийняття Закону України «Про прокуратуру» з надуманих мотивів прокуратуру було позбавлено координаційної функції, котра нею здійснювалася тривалий період. І хоч у 1993 р. цю функцію прокуратурі було повернуто у формі обов'язку прокурора під час проведення нагляду «вживати заходів до узгодження дій правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю», проте напрацьовані раніше форми взаємодії правоохоронних органів було частково втрачено, що вимагало додаткових зусиль для їх поновлення.

Незважаючи на те, що за останні роки сталося деяке поліпшення зв'язків між органами правопорядку та боротьби зі злочинністю, вважати ці зв'язки досконалими немає підстав. Головним недоліком є відсутність Положення про координацію діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю, в якому слід би закріпити завдання, принципи та форми координації, а також повноваження прокурора як координатора дій правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Вимагає свого розв'язання також питання про взаємовідношення координаційної ролі прокуратури та ролі Координаційного комітету з боротьби з корупцією та організованою злочинністю при Президентові України, оскільки функції цих органів певною мірою перетинаються. Та обставина, що сьогодні на чолі Прокуратури України та Координаційного комітету з боротьби з корупцією та організованою злочинністю при Президентові України перебуває одна особа, дещо послаблює гостроту даної проблеми, проте остаточно її не вирішує. Вважаємо, що на теоретичному рівні це питання може бути розв'язане таким чином: Координаційний комітет об'єднує зусилля всіх державних органів та громадських організацій, однак лише тих, котрі в тій або іншій формі беруть участь у боротьбі з корупцією та організованою злочинністю; прокуратура вживає заходів до узгодження дій лише правоохоронних органів та при цьому її координуюча діяльність охоплює всі напрямки боротьби зі злочинністю. Другою відмінною ознакою є те, що рішення Координаційного комітету у сфері боротьби зі злочинністю мають стратегічний характер, рішення координаційних нарад, що проводиться прокурорами всіх рівнів, спрямовані на розв'язання оперативних завдань.

Невирішеним лишається питання про роль суду в боротьбі зі злочинністю, його участь у спільних заходах правоохоронних органів. Те, що суд не є ординарним учасником боротьби зі злочинністю, не підлягає сумніву. Носій незалежної влади суд не може бути на одному рівні з органами, діяльність яких у сфері боротьби зі злочинністю координується прокуратурою.

Та, з іншого боку, суд є учасником кримінального судочинства, що його завданнями згідно зі ст.2 КПК є охорона прав та законних інтересів фі-

зичних та юридичних осіб – учасників процесу, а також оперативне та повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнений до відповідальності, жоден невинний не був покараний. Підкреслені нами завдання кримінального судочинства належать до сфери боротьби зі злочинністю та вирішуються на практиці за найбезпосереднішої участі суду. Тому стверджувати, що суд взагалі не бере участі в боротьбі зі злочинністю, означає не зважати на реальну ситуацію.

Викладене підводить до висновку, що на суди не може покладатися відповідальність за стан боротьби зі злочинністю, не говорячи вже про рівень злочинності в країні. Але ступінь впливу суду на стан правопорядку, обґрунтованість застосування кримінального покарання та заходів виховально-профілактичного впливу слід обов'язково враховувати під час координації дій правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю як у цілому в країні, так і в окремих її регіонах. Враховуючи даний висновок, вважаємо, що у положенні про координацію діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю слід передбачити наступні форми взаємодії прокуратури та інших правоохоронних органів: взаємне інформування про стан злочинності та судимості; використання даних судової статистики та матеріалів судової практики під час розроблення заходів на посилення боротьби зі злочинністю; проведення спільних семінарів та конференцій; направлення спільних інформаційних листів, довідок, оглядів; участь у підготовці постанов Пленумів Верховного Суду та Вищого Арбітражного Суду України.

Важливу роль у попередженні злочинів та інших правопорушень покликані відіграти органи державного контролю, кількість яких в Україні щороку зростає і на сьогодні наблизилася до ста. Прийнято також значну кількість законів, що регламентують їх діяльність, проте реальний внесок контролюючих органів у справу зміцнення законності та правопорядку поки що незначний. Головною причиною цього, як свідчать результати прокурорських перевірок, є невиконання або неналежне виконання органами контролю покладених на них функціональних обов'язків щодо усунення порушень закону та поновлення прав громадян.

Поряд із невиконанням працівниками органів позавідомчого контролю своїх посадових обов'язків такому становищу значною мірою, як свідчить аналіз законодавства, що регламентує контрольну діяльність, сприяє його недосконаліть. Зокрема, відсутня єдина державна політика щодо визначення повноважень органів контролю: деякі з них навіть не мають повноважень, спрямованих на виявлення та усунення порушень закону, а тому заздалегідь неспроможні забезпечити контроль за виконанням актів законодавства. Більше того, органи контролю не зобов'язані, а лише мають право передавати матеріали, які містять ознаки злочину, до правоохоронних органів; більшість з них не звітують перед органами державної статистики про свою діяльність.

Актуальним є питання здійснення контролю за додержанням бюджетного законодавства. Проте органи Державного казначейства України діють відповідно до Указу Президента від 27.04.95 р. та Положення, затвердженого постановою КМУ від 31.07.95 р., якими їм надано права стягувати у безспірному порядку збитки, завдані унаслідок невиконання зобов'язань за бюджетними кредитами.

Більше того, останній Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого майна, що переходить у власність держави, затверджений постановою КМУ від 25.08.98 р., суперечить Закону «Про Державний бюджет України» і взагалі зводить нанівець зусилля всіх органів, причетних до поповнення Державного бюджету. Чого, наприклад, вартий п.3 цього документа – майно, вартість якого підлягає зарахуванню до Державного бюджету, зберігається органами, які його вилучили, або передається ними до зберігання іншим організаціям за договорами. На практиці таке майно передається на зберігання комерційним структурам з виплатою їм комісійної винагороди за рахунок Державного бюджету. Тим паче, за користування таким майном теж передбачена виплата комісійної винагороди за рахунок держбюджету (п.2 постанови).

У зв'язку з наведеним вважаємо за необхідне розроблення уніфікованого Закону «Про державний контроль», у якому необхідно визначити єдиний обсяг повноважень усіх органів контролю, перелік матеріалів, які повинні ними передаватися до правоохоронних органів у разі виявлення порушень закону, а також передбачити єдину форму державної статистичної звітності органів державного контролю з питань виконання покладених на них завдань.

Викликає занепокоєння відсутність контролю за доходами державних службовців, що сприяє вчиненню ними корупційних діянь та правопорушень, пов'язаних із корупцією. Як відомо, декларування доходів осіб, уповноважених на виконання функцій держави, здійснюється в порядку і на підставах, передбачених ст.13 Закону «Про державну службу», постановою КМУ від 11.08.95 р. «Про застосування ст.13 Закону України «Про державну службу». Однак контроль достовірності відомостей, що містяться в таких деклараціях, та зіставлення їх зі способом життя такої особи не покладено на жоден з органів контролю. Ось і знаходяться в особових справах чиновників декларації про доходи, які не відповідають дійсності, але ніким не повинні перевірятися. Більше того, коли факти перекручення відомостей у декларації все ж таки встановлюються, судова практика безпідставно не вважає такі порушення, пов'язані із корупцією, триваючими, і припиняє справи через спливання 2-місячного строку давності притягнення до відповідальності.

В Україні відсутня єдина політика щодо віднесення державних посад до категорії «державних службовців». Тому безпідставно віднесені до державних службовців деякі посади, виконання обов'язків за якими фінансує-

ться з державного бюджету (наприклад, секретарі в судах, архіваріуси державних архівів, спеціалісти органів прокуратури та ін.). Поряд з тим до відповідних категорій державних службовців не віднесені посади, працівники яких уповноважені виконувати функції держави щодо складання та розгляду протоколів про адміністративні правопорушення, застосування санкцій (державний санітарний лікар району, міста; спеціалісти органів держкомгідромету, рибінспекцій та ін.), керівники державних підприємств, установ, організацій, які уповноважені виконувати функції держави з управління державним майном та ін. По суті, скоюючи корупційні діяння, такі відповідальні посадові особи не можуть бути притягнуті до відповідальності за Законом «Про боротьбу з корупцією».

Зазначені та інші недоліки у сфері правоохоронної діяльності створюють умови для вчинення злочинів. Причинами ж останніх, як зазначалося вище, є негативні явища та процеси, що відбуваються в духовній та моральній сферах, а також криміногенні фактори соціально-економічного середовища, що чинить негативний вплив на моральні устої суспільства. У цьому зв'язку важливого значення набуває Указ Президента України від 27.04.99 р. «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян», що затвердив «Основні напрямки розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України». У названому документі зазначається, що останнім часом в Україні розвиваються негативні процеси в духовній сфері, деформуються моральні засади суспільства. Цьому сприяють пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, послаблення виховної роботи з боку виконавчої влади, закладів освіти і культури. Сформульовано основні напрямки спрямовування діяльності органів виконавчої влади, культурно-освітніх закладів, громадських організацій та інших утворень на подолання негативних процесів в духовній сфері. Зазначається, зокрема, необхідність підвищення рівня контролю за додержанням законів України щодо розповсюдження кіно-, відеопродукції та друкованих видань з метою запобігання пропаганді жорстокості, бездуховності, насильства та розпусти. Поставлено завдання з «розроблення та реалізації серед молоді та неповнолітніх комплексних планів запобігання девіантній поведінці, антисоціальним проявам профілактики правопорушень, створення мережі центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді, центрів реабілітації жінок та дівчат, які потерпіли від насильства, запровадження профілактичних програм центрів соціальних служб для молоді та служб у справах неповнолітніх, розроблення та впровадження системи всеукраїнських акцій «Антинаркотик», «АнтиСНІД», «Тверезість», «Життя без паління» та інших.

Не менш важливе значення щодо попередження злочинності має інший документ – Проект прогнозу економічного та соціального розвитку України до 2000 та 2010 років, у якому зазначається, що соціальна політика Уряду у середньостроковій перспективі, головним чином, будуватиметься

за напрямами: забезпечення ефективної зайнятості населення, підвищення якості і конкурентоздатності робочої сили; здійснення всеохоплюючої реформи соціального страхування та пенсійного забезпечення; вдосконалення системи адресної допомоги найбільш вразливим верствам населення; забезпечення гарантованості та своєчасності виплати заробітної платні, пенсій, стипендій, допомог та інших соціальних виплат; подолання тенденції подальшого розшарування суспільства за рівнем доходів. Практичне втілення в життя названих та інших заходів соціально-економічного характеру, спрямованих на підвищення життєвого рівня та зміцнення впевненості людей у завтрашньому дні разом з іншими заходами правового, виховного та іншого характеру дозволить стабілізувати в країні становище та домогтися суттєвого скорочення злочинності. Розраховувати на інше – отже займатися самообманом.

Надійшла до редколегії 05.12.2000

О.В.Терещук, ректор КІВС

ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ ТА ІНШІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

Стадія виконання постанови про накладення адміністративного стягнення є самостійною завершальною стадією провадження у справах про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією, і згідно зі ст.298 КпАП України така постанова суду є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами.

Сутність цієї стадії полягає не тільки у застосуванні до правопорушника визначених законом правообмежень, але і в практичній їх реалізації. У зв'язку з цим в адміністративно-правовій літературі справедливо зауважувалось, що ці постанови на практиці можуть залишитись простими папірцями, якщо не буде організовано їх чітке і своєчасне виконання [1, с.9]. Саме з застосуванням санкції діюче адміністративне законодавство пов'язує досягнення цілей загальної і окремої превенції правопорушень. З цих причин ст.245 КпАП України як завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення передбачає «забезпечення виконання винесеної постанови».

Реалізація постанов у справах про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією, забезпечується комплексом юридичних і неюридичних (організаційних) дій. Юридичні дії, що забезпечують виконання постанови, можна поділити на загальні та безпосередні.

Загальні дії. Стадія, що розглядається, має тісний безпосередній зв'язок з попередніми стадіями – порушенням справи, її розглядом. Цей висновок грунтується, по-перше, на фундаментальних теоретичних розробках про те, що правозастосовна діяльність (тобто адміністративне прова-